

SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

Mossa de pamet bufó,
que té gran predilecció
y sols se trova en son centre,
ballant la *dansa del ventre*
en qualsevol posició

BUSCANT PROCURADOR

(QUÈNTO D'ACTUALITAT)

Deu diás fá que 'n *Descárrega*, lo porter de la finca "Espanya", situada en lo carrer de las Nacions, veyent que no servia, va resignar la procuraduría en mans de la mestressa de la casa.

Diu diás fa y aquesta es la hora que la mestressa no ha pogut encara trobar procurador que li administri la finca.

No es pas perque no s' hagi fet un tip de consultar als distints inquilinos, sobre las condicions del futur *factotum* de la propietat. No es pas que no s' hagi aconsellat ab los vehins y ab los que li tenen arrendada la finca.

Primer, fou consultat l' inquilino de la botiga de la dreta, ahont té instalat son magatzem de momias egipcias ab lo titul de «*El Senado*» un antiqüari nomenat *Tenlada*.

Després d' aquesta consulta, vingué la de un comerciant de conillets de guix que s' está á la botiga de la esquerra y s' anomena en *Villapierde*.

Tots dos inquilinos van manifestar á la propietaria de la casa que l' únich que podia encarregar-se ab éxit de la procura, era l' inquilino del pis primer, un tal *Sin-vela* que 's dedica á la importacio de dagas y punyals espuntats procedents de Florencia, per surtir las guardarropias de 'ls teatros.

La mestressa va cridar-lo tot seguit, unicament que com aquest llogater está de *morros* ab casi tots los vehins de la casa, li exigí previament qu' avans de darli la procura s' hauria de captar las simpatias de la majoria de 'ls inquilinos, sobretot de 'ls que viuen als pisos de més preu. En *Sin-vela* ho prometé y enfundant primer totas las dagas espuntadas que constitueixen 'l seu negoci, 's dirigí á trucar á las portas del vehí del devant (un moro derrotxador que li diuen en *S' ho gasta*) de 'l del segon pis primera, qu' es un duch vingut de Tetuán, de 'l del segon, segona, qu' es un snerayre de molta barra á qui li diuen en *Mero de la Bleda*.

També va visitar als habitants del pis tercer y tingué entrevistes ab en *Gomassa*, que ven blat mullat y carregat de pedras y ab los dispesers del tercer, segona, un sargento que 's diu *Llopas Domingas* y un tal *Canaletas* que ven diaris á la nit...

¡Pobre *Sin-vela*! Si 'n tingué de soportar de disgustos y humillacions al rebair-se ab semblants tipos!

El de *Tetuan* qu' es un genit atrabiliari y que té la má molt pesada, va tréuressel de devant á fástich.

En *Mero de la Bleda*, al qui per viure en lo pis de sobre y per ser aficionat á ballar el *zapateado*, li sembla tenirlo sempre aposentat sobre la boca del cor, lo va rébrer ab guassa andalussa y se 'l va rifar de cap á peus.

Respecte als estadants del tercer pis, en *Gomassa*, que ademés de comerciant de blats, es avaro com una mala cosa, va dirli que consultas de franch no 'n donava.

En quant al *Llopas Domingas* y al diarista *Canaletas*, van dir qu' ells eran massa decents per tenir

tractes ab un procurador que comerciá ab dagas florentinas y que si la mestressa posava tal procurador, ells no pagarian lo lloguer ó marxarian del pis.

Quan en *Sin-vela* explicá á la propietaria lo resultat de las entrevistes tingudas, aquesta despatxá al comerciant d' eynas de fer mal y enviá á buscar al moro *S' ho gasta*.

Aquest, va manifestar á la senyora, qu' ell estava disposat á encarregar-se de la procura, pero qu' en cambi, com ell era mahometá, exigia que 's déssin los despatxos als demás inquilinos que creguessin ab lo Deu de 'ls cristians.

Tals exigencias, van semblar insoportables á la mestressa, y va enviarlo també ab la *música á otra parte*.

En vista d' aixó, 's consultá 'l parer de 'ls vehins del segon pis, y 'l de *Tetuán* y en *Mero de la Bleda* van exposar sos punts de vista, oferint-se á dessempeñar la procura, si se 'ls creya dignes de tal honor.

Mes, la senyora, no cregué convenient acceptarlos; l' un pe 'l mal genit que gasta y l' altre perque balla 'l *zapateado* y molesta al vehinat.

Ab los inquilinos del tercer, ja no va pensar 'hi tant sols, per massa insignificants y al fi, després d' alguns duptes y vacilacions s' envia á buscar al magatzemista de conillets de guix en *Vilapierde*.

Aquest fulano trevallá 'l negoci durant dos diás, puig formigueta com es, li convenia la procura, pero com resultava qu' encara era més del morro fort que 'l de Tetuán y sobre tot era malcarat com un cobrador de contribucions, sas gestions no tingueren cap éxit y després de barallarse ab lo de las *dagas*, tingué de tornar á la senyora ab la qua entre camas.

La senyora, devant del mal éxit que li davan tots los que presumia que podrian encarregar-se de la procura, quedá capficada... Los únichs inquilins á qui podia encara consultar, llevat de 'ls del tercer, descartats ja per inútils-eran als que vivian á las golfas de sota terrat. Al l' un cantó, s' hi estava una faramalla d' aixalabrats que 's passavan tot lo sant dia cantant la Marsellesa y á l' altra part hi havia una familia que ab tot y ser molt d' iglesia no sols no volia pagar may lo lloguer de pis, sino que sempre estavan tirant escombrarias y molestant als demás vehins. Ni d' uns ni d' altres hi havia que farsen gayre perque ademés d' aquestos defectes né tenian dos més; no pagavan y encara deyan mal del amo.

¿Que fer donchs en semblant cas? ¿A qui encarregar la procura d' aquella finca, que en mitj de tot era bastant productiva?

—Donchs, mal per mal —pensá la mestressa— que se 'n cuydi 'l mateix porter.

Mès lo porter, lo *Descárrega* del principi, no pogué cuydarsen ja perque s' havia llogat per sagristá de un convent de monjas.

No hi hagué més remey que recorre al moro *S' ho gasta*, y acceptar sas condicions. De las resultas á la finca «Espanya» no quedará cap vehí que creguí ab lo Deu de 'ls cristians; d' aquesta feta s' haurá acabat la llana... si 'l moro s' en recorda.

RAMON BERENGUER

LA CAYGUDA!

(Confessions d' una «corrida»)

(CONTINUACIÓ)

«Després d' haverme fet tan desdixada, l' Artur més lluny sas pretensions portá, Puig explotá ma situació difícil durant un temps, per ma desgracia, llarch.

Brutalment m' ho digué; — Ja Emilia, ets meva... Ja 't tinch lligada ab los grillons d' esclau y has de rendirte á mi, per més que 't pesi, y á mos capritxos tots, 't has de torsar...

¡Vull gosar ton amor!

— Molt bé, casemnos... no desitjo altra cosa!

— Aixís no 'm plau...

Sols per *querida* 't vull... fins que me 'n cansi

— Pero aixó es una infamia!

— Es natural!

Tu has sigut ja de tres, ja ets una dona de las que cauhen al bell mitj del fanch... Sent de tres ets de tots y si 'ls teus pares ho sabessin...

— Oh no, per Deu, ¡pietat!...

— Ja ho veus si 't tinch lligada!... Mentres siguis obedienta y sumisa, rés sabrán, mes, si acás 'm dius «no» ó 't desgarras tos pares y tot 'hom s' ente ará,

y 's sabrá que no sols has sigut meva, sinó que dos amichs de tu han gosat y 's dirá que á tothom 't véns y 't donas com afamada y lúbrica bacant.

— Mes, tu sabs qu' aixó es fals...

— Ho es; mes, pensa que som tres que de tu dirém igual..

— Perque esteu avinguts..

— Pro 'l mon ho ignora, y 'l mon, Emilia, no 't tindrà pietat!

Y no va haverhi més... Aquell mal home feu servir mon secret com un dogal y ab ell me va tenir molt temps subjecta desflorant un á un tots mos encants...

Prou llavors l' aborria; mes, inútil, no podia allunyármem ni un sol pas... sempre estava ab la por qu' aquell infame donés lo gran disgust al meu *papá*.

¡Que insoportable va arriuar á férsem! Sempre al capritxo seu devía estar y de día y de nit, á totas horas, volia qu' acudís al seu costat..

Per ell vaig simular vetllas nocturnas per ell, de días, vaig faltá al treball... Per ell—qu' era gelós com un rey moro— sempre anava pe 'l mon ab lo cap baix...

Y ni una joia ni 'l més trist regalo pogui arrancarli, qu' era dur y avar; mes, de cops y reganys, de insults y llágrimas d' aixó n' estava fins á dalt del cap.

¡Bé vaig pagarla ma fatal cayguda en la nit luxuriosa del sarau...! sapigas. Mercé méva, qu' eixa vida, eixa vida infernal, va durá un any!

¿Com va acabarse? Va acabarse ab llágrimas se acabá ab un terrible daltabaix; va acabarse engendrant jo y aquell monstre un infantó pulit, ros y gemat.

Quan vaig sentirme mare, vareig dirli y ell l' infame y lo vil me contestá: — Es impossible, Emilia, que jo siga l' autor d' *aixó*, que dius qu' has engendrat.

Aquest ser infelís, que dus al ventre deus haverlo cullit d' un' altra part. Ab aixó, desde avuy, vés ab son pare que jo, me 'n rento enterament las mans—

Y 's posá lo barret, prengué la porta sense ferme un trist bés, ni un sol abrás y desde aquell instant, desde aquell' hora lo vaig perdre de vista y no ha tornat.

¡Calcula quin sufrir, oh Mercé meva, á mida qu' avansava 'l meu embrás!... ¡Trobarme compromesa, veure próxima del cruent desenllás l' hora fatal,

y no tenir ab qui partir ma culpa quan los meus pares sabedors del cas, 'm demanessin de ma falta comptes y vegessin son nom en mitj del fanch!

No vaig pogué esperar l' hora suprema; lo martiri de 'ls vells me feu fredat y preferí no veure 'ho. Un mes antes vaig recullí ma bossa, —uns quants cents franchs—

y escapantme de casa, vaig buscarme un recóndit nihuet, molt amagat y allí una nit de dol y llágrimas! vaig surtir, oh Mercé, d' aquell mal pas.

¡Quina desolació!.. De igual manera que la ruda tempesta arrasa 'l camp aixís, quan vaig surtir del meu refugi, vaig trobar 'ho entorn meu, tot arrasat.

Lo fill del monstre, mon fillet! va viurer dos horas justas... ¡Ni 'l poguí besar! Y 'ls meus pares, á poch de ma fugida tots dos al cementiri feyan cap.

Sóla quedí... ¡ben sóla!.. Deshonrada... sech lo cor de sufrir y boig lo cap, ningú com jo en lo mon, cridá ab mes rabia; —Visca la *llibertat!*»

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

“TUTTI - LI - MUNDI”

—Pardón, monsieur; je ne vous comprends...
—Li dich... ¡cinch duros!
—Ah, oui, monsieur, vous parlez
la langue universelle!

A Ruberka
1901

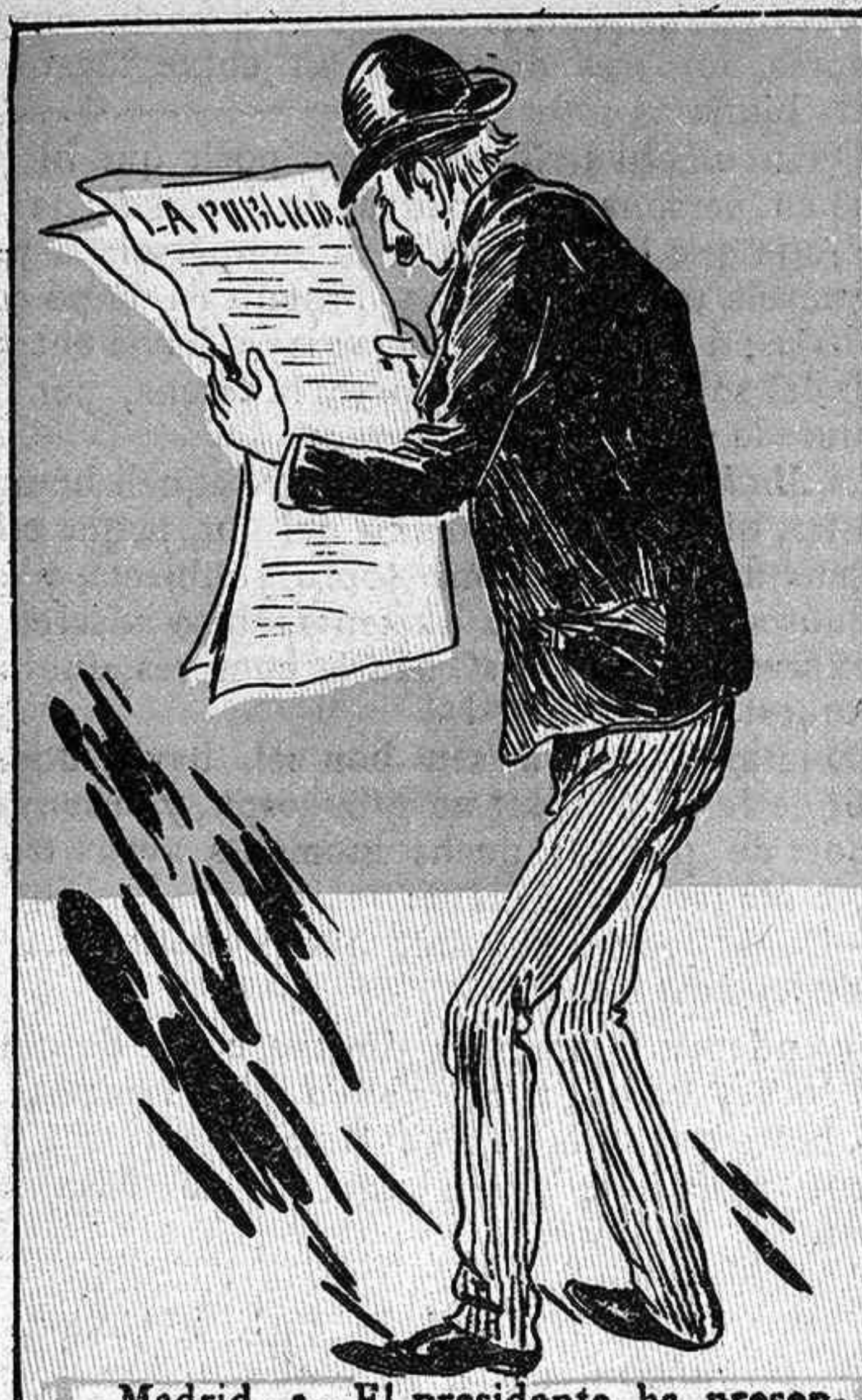

—Olé ya per las xicotas de rumbol.
¡viva ta mare!
—Bueno, si; pero del tabaco no te 'n
refhisra Avuy 'ls duch iustos.

Miss Eliett y son pare
se han vingut á Espanya,
en busca d' aquell célebre
hombre de la montaña,

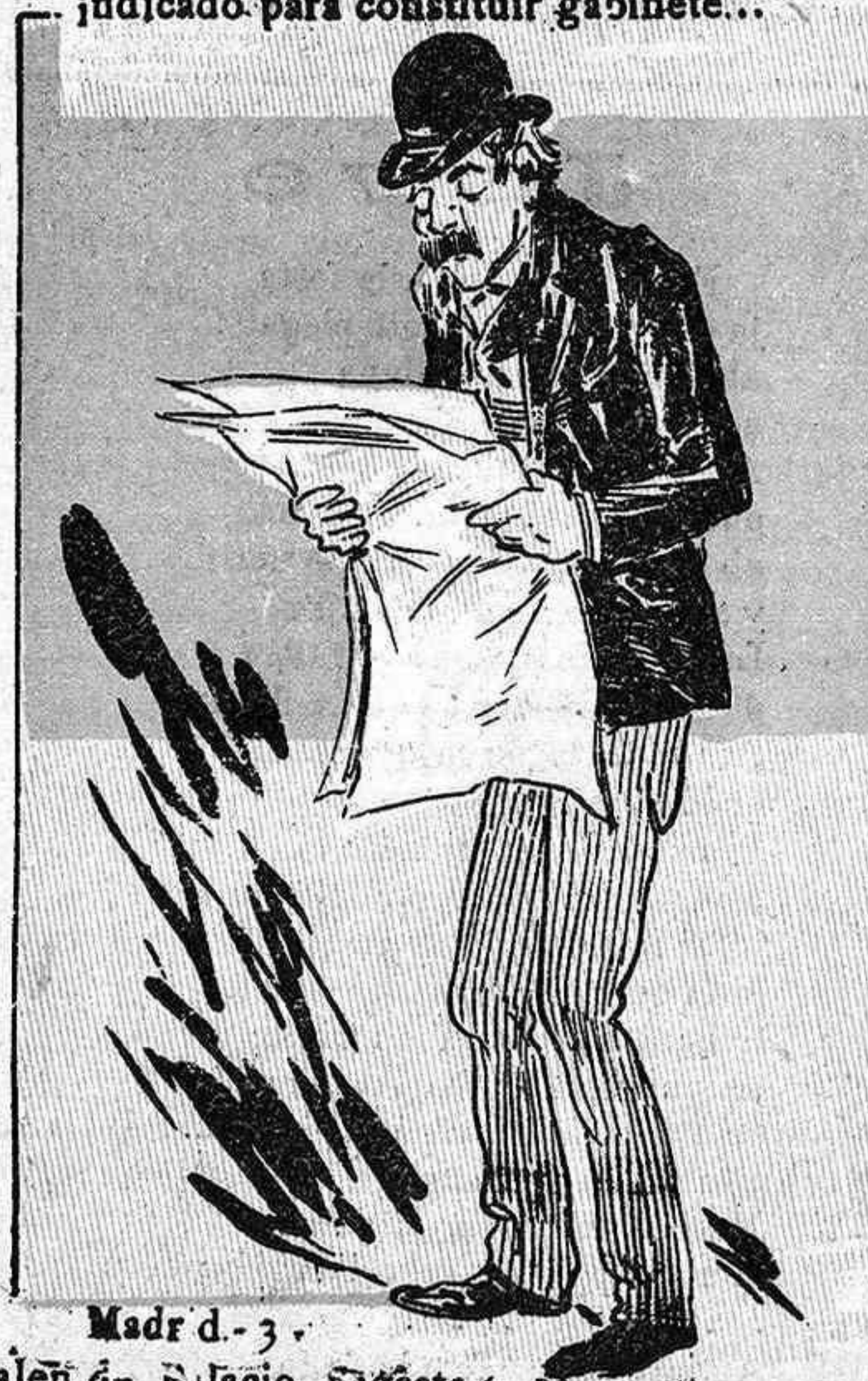
LA TOMASA
LA CRISIS

Madrid - 3 - El presidente ha presentado la dimisión. Sagasta es el único indicado para constituir gabinete...

Madrid - 3 - Gana terreno la formación de un ministerio de concentración con la base de Silvela y Tetuan...

Madrid - 3 - Salen de Palacio Sagasta y Memento. Entran Tejada y Azcárraga, seguidos del Nuncio, el maestro Vives y Silvela...

Madrid - 3 - Definitivamente, Villaverde ha recibido el encargo de formar gabinete... - ¡¡¡El dimoni que ho entenguí!!

LA MUDA

ó embolica que fa fort

(Novela en varios capituls filla de molts ingenis) (1)

X

Després de llegir l' anónim, se fregá 'ls ulls, se netejá las orelles, es posá 'l dit al nas, se gratá 'l cap... y quedá igual que si somniés com tantas vegadas havia somniat!

Pró no, lo dictamen dels metjes lo tenia á la vista, y la bona fe de l' anónim, no podia mentir, coincidia tant... que era sens dupte, una nota certa com l' evangeli.

¡Pobre *Muda*! ¿Pró y las monedas del mundo?
Febrós estengué un ofici, cridá á n' en Cisco que era 'l seu embruta-plechs y l' hi digué; —Com un galgo, portas aixó á l' inspectó Magarrinyas, y li dius que en tot y per tot, cumpleixi ab lo seu deber, y tu, esposa méva, preparat pera abrassar á aquesta desgraciada que com una pilota, rodola á impuls de tothom!

Mitj hora més tart, en Magarrinyas rebia l' ofici de mans d' en Cisco; lo llegí de una revolada, s' estufá 'l bigoti y fregantse las mans de goig, sortí cap á fora, fent una senya ab l' ull esquert á un individu que per allí rondava, y l' un seguit de l' altre, ab molt misteri, féren cap al carrer de 'n Llástichs.

Entraren en una casota més ve la que Adán y en Magarrinyas, s' aturá com per un resort elèctrich, s' estufá 'l bigoti com un dels tants vicis que tenia, y com si fós un perdigué, 's posá á ensumar per tots los recóns. Algo devia sentir, quan, fent un salt endavant, se clavá á sobre d' una trapa que hi havia al peu mateix de la escala, 's tragué 'l revolver, l' amartellá y mirant á terra digué al individu —*El primero c'agarro... me lo como*; aixecaren la trapa ab tot cuidado y ¡horror!! era 'l dipòsit... de las materias fecals!

Com no devia ésser alló lo que li convenia, pujá al pis hont temps avans s' havia sorprès á la *Muda*, obrí y cautelosament com bon policia, entrá á dins: Tot estava igual, la pols ja 's comensava á ensenyorir de las quatre cadiras vellas, lo tuf de reumátich feya sentirse á la llegua, y las parets semblava que ploessin la ausencia de la desgraciada *Muda*. En Magarrinyas regirá, ensumá, palpá, p cá, y, á cada pás probava las rejolas, las forsava, fins que 'l pany de paret de la esquerra, l' hi semblá que responia en fals. Era una porteta invisible, feu alsaprém, y s' ajupí y se ficá á dins; allí, ab l' ajuda de un llum encés, vegé una sala, plena de prempsas, fileras, metalls, motllos, tot en ordre, apunt de trevallar, y al peu mateix d' una prempsa trová una nota de pedido de dos millóns de rals en monedas d' or, perquè las hi enviessin dins de un mundo igual que 'l anterior ja que havia passat aixís de *matute*: ¡Alló era 'l cop de gracia! Torná á tancar la porteta, tancá 'l pis, y seguit del individu, ferén cap al carrer d' Escudillers, entraren en una escaleta gran ab gros reixat de ferro, pujaren dalt y demanaren lo principal; sortí un subjecte ab casquet al cap, bata fins als peus, y á las mans uns rosaris; de moment en

Magarrinyas vacilá, pró donant á la veu un tó aspre, lo detingué sense més preambuls y pochs moments després, tots tres dintre de un cotxe, feyan cap á casa 'l jutje.

Quant ells hi arribaren, feya poch que hi era 'l jutje en persona, acompanyat de la *muda*; la dona del jutje que la esperava pera menjársela á petons ai veurela tan demacrada y bruta, casi de pó caigué en basca; á tot això, en Magarrinyas havia entrat seguit del subjecte del casquet, y la escena, per la poca durada sigué molt important.

La *Muda* s' aná refent y al veure aquell home demostrá, que no 'l desconeixia del tot, ja que com si fos una fiera, se abrahoná sobre 'l subjecte, y si no hagués sigut muda de naixensa, ab lo xiscle y ab la expressió gutural, s' hauria comprés que deya; —Aquest... aquest es!!

Lo jutje, gracias al seu bon zel, havia donat ab lo fil de la trama; fent un grós sospir, y ensenyantli' la nota de pedido, pochs moments avans trovada per 'n Magarrinyas, digué:

—Desde aquest moment queda detingut... com moneder fals.

La endemá, la prempsa donava comte del important servey portat á cap per en Magarrinyas, y de la captura que s' havia fet á Barcelona, ja que 'l detingut, tenia que veure algo ab els de la sanch blava.

L MASÓ E.

(Seguirá)

(1)Tots los nostres colaboradors tenen dret á escriure un capítul (mitja plana).

J O V E

Fem la festa, fem la festa
ja que 'ns vaga á tots plegats;
ab delit fem la sardana
acabant de trevallar.
Ab dalit, marquém á una,
enlassats tots de má en má,
ab lo peu los punts que 's notin,
y ab lo cap, fem lo compás.
Las miradas que no hi faltin
d' eixos ulls que semblan flams,
fem la festa ¡au minyonetas
que la gralla toca ja!
Prou las penas una á una,
massa, massa que vindrán;
jo, si mio prop de casa
prou que 'm quedo esgarriat.
S' ha ferit l' avi d' en Cisco;
un qu' es mort, molt més enllá:
en Pauhet s' en vá á la guerra...
y la Sila agonitzant.
Massa penas pe. contar'ho,
si un hi pensa 's mor d' esgláy;
.....
Au minyonas! fem la festa
enllestits de treballar.

E. MOLAS.

“UN INGLÉS A POMPEYA”

Quento, que no ho es, contat
en francés y trasplantat.

Mentres ‘m trovaba á Nápol, s’ hostatjà á la fonda ahont jo m’ estaba, un viatjer inglés. Era un d’ aquells tipos que consideran al diner com l’ únich poder del mon. Ell se formaba un concepte dels demás homes baix lo punt de vista de sas rendas, de sa posició. A la honradés y al tale t, ‘ls conceptuaba com á títols molt inferiors á un títol.... de paper del Estat.

Dit está, que, siguent ell inmensament rich, tenia formada una idea molt elevada de sí mateix y no creya que hi hagués res al mon que ‘s pogués oposar á sos desitjos y capritjos.... y á sa omnímada voluntat.

Mes, al arribar á Nápol va convencer ‘s de lo contrari; puig ‘l vapor que ‘l vá dur, anclá justament mitja hora massa tart pera que ‘s pogués permetre desembarcá ‘l passatje.

L’ inglés que estava molt marejat y que frisaba per arribá á terra, oferi cent *guineas* al capitá del port si ‘l deixava desembarcar desseguida.

Mes com las lleys de quarantena allí son tant severas, vá creurers ‘l capitá que l’ inglés no hi era tot y ‘s clavà á riure sense ferne cas.

Resultat; que ‘l fill de la superba Albión se veje obligat á dormir á bordo com ‘ls altres passatjers, malehint als que varen fer las lleys y als que las fan cumplir.

*
**

L’ endemá, aixís que hagué desembarcat, lo primer que vá fer sigué visitar las ruinas de Pompeya, guiat per un *lazarone*

Enrabiad encare del dia avans, durant lo camí ‘s desfogá dihent mal del rey; mes ‘l guia ‘l deixá aná dihent, fent lo paper de Toni, perque ‘ls *lazarones* mentres ‘ls paguin bé, tant se ‘ls endona si dihéu mal del rey com d’ Italia; lo que no consenten es que reneguéu de la Mare de Deu, de S. Genaro..... ni del Vesubi.

Al arribar á la *Via dels Sepulcres*, lo trinixerayre del guia li vá fer senyal de que callés, pera no comprometer’s; pero l’ inglés picat son amor propi, encare més continuà dihent pestes de tot ‘l Govern italia.

— Perdonéume, senyor; (li digué ‘l bordegás saltant del cotxe) me ‘n torno á Nápol.

— ¿Pró per qué?, li preguntá l’ inglés.

— Perque no vull que ‘m penjin; veliaquí.

— ¿Y qui s’ atrevería á penjarte?

— La policia del rey, diheatne tant mal com ne dihéu,

— Un inglés té dret á dir tot lo que li dongui la real gana.

— Pero un *lazarone* no té cap dret á escoltarlo..

— ¿Y qui t’ ha de delatar?

— ¿Qui? Qualsevol soldat inválit dels que ‘ns han de guiar per dintre Pompeya.

— Es que jo no vull que ‘m guihi cap inválit.

— Donchs, tampoch veurá vosté las ruinas.

— ¿Es dir que no hi ha més remey?... Bueno; m’ hi

conformo; pero devant d’ ell seguiré queixantme com fins are, tant si li agrada, com no.

— A reveure; digué ‘l guia disposat á entornarse ‘n

— No, no te ‘n vagis (li contestá ‘l lord): al menos digam que haig de fer en tal cas.

— Llogui un inválit sort; veliaquí.

— Ben pensat, noy; vé a buscarme ‘n un y aquí téns un duro pe ‘l consell.

Camas - ajudéume corregué ‘l bordegás al cos de guardia de Pompeya y torná prompte ab un soldat veterano y mes sort que una tapia.

*
**

Tot visitant lo més important, la boca del inglés no paraba may de deixá al rey com un drap brut: l’ inválit, mut; ‘l *lazarone*, fent com qui no ‘l sentia.

Després d’ haver vist las casas de Diomedes y Ciceró, arribaren á la casa de Salusti, ahont s’ hi veu un *fresch* magnífich que cridá poderosament l’ atenció del *sir*. ‘S tragué de la cartera lo llápis y comensá á copiarlo en paper blanch. Encare no había fet dugas linias, lo veterano enfutismat l’ obligá á desistir de son propósit, sense que li valguéssin todas las otertas de moneda; puig á Pompeya está terminantment prohibit treure copias.

Furiós l’ inglés, agafá pel bras al *lazarone* y li digué:

— Encare que ‘m costi la vida vull copiarlo; ¿sents que ‘t dich?

— ¿Vol copiar tot lo que vulgui, sense pó de rés? contestá ‘l pillet; llogui un inválit cego.

— Ben pensat, exclamá ‘l mister: aquí téns dos duros per tú y pórtamel.

PEPET DEL CARRIL.

EPIGRAMA

Deya una obessa senyora;
— Tinch una casa apropiada
que té, en la part oposada
la miranda encantadora—
Y en Pau; feu;— Oh, vaya, es maca
sas frasses son verdaderas;
Ja ho crech; vosté té uns darreras
magnífichs senyora Paca.

RAMPELLS.

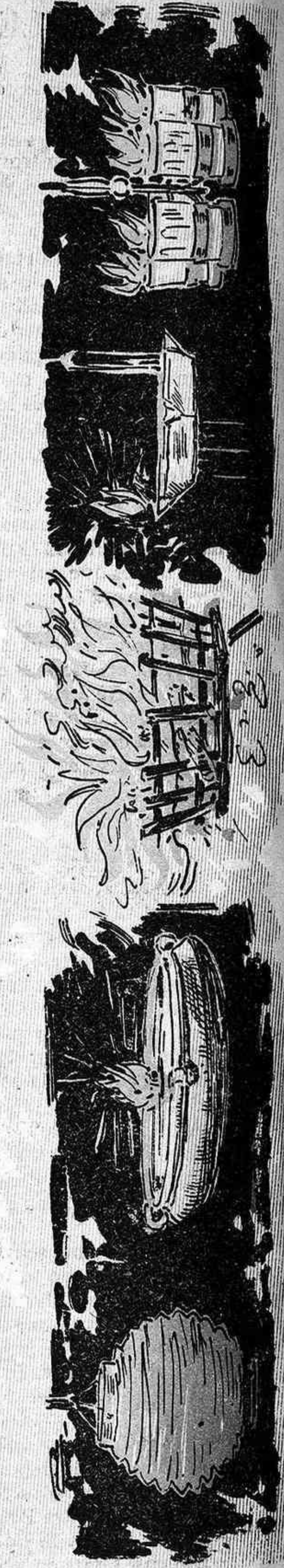
ESCLATS

Eselata la poncella
del pelat atmetler,
eselata d’ una mare
de foch ardorós bés;
y eselata de m’ aymada
en lo boca de mel,
un ¡no! que ‘m glassa l’ ánima,
un ¡no! més fret que ‘l gel.

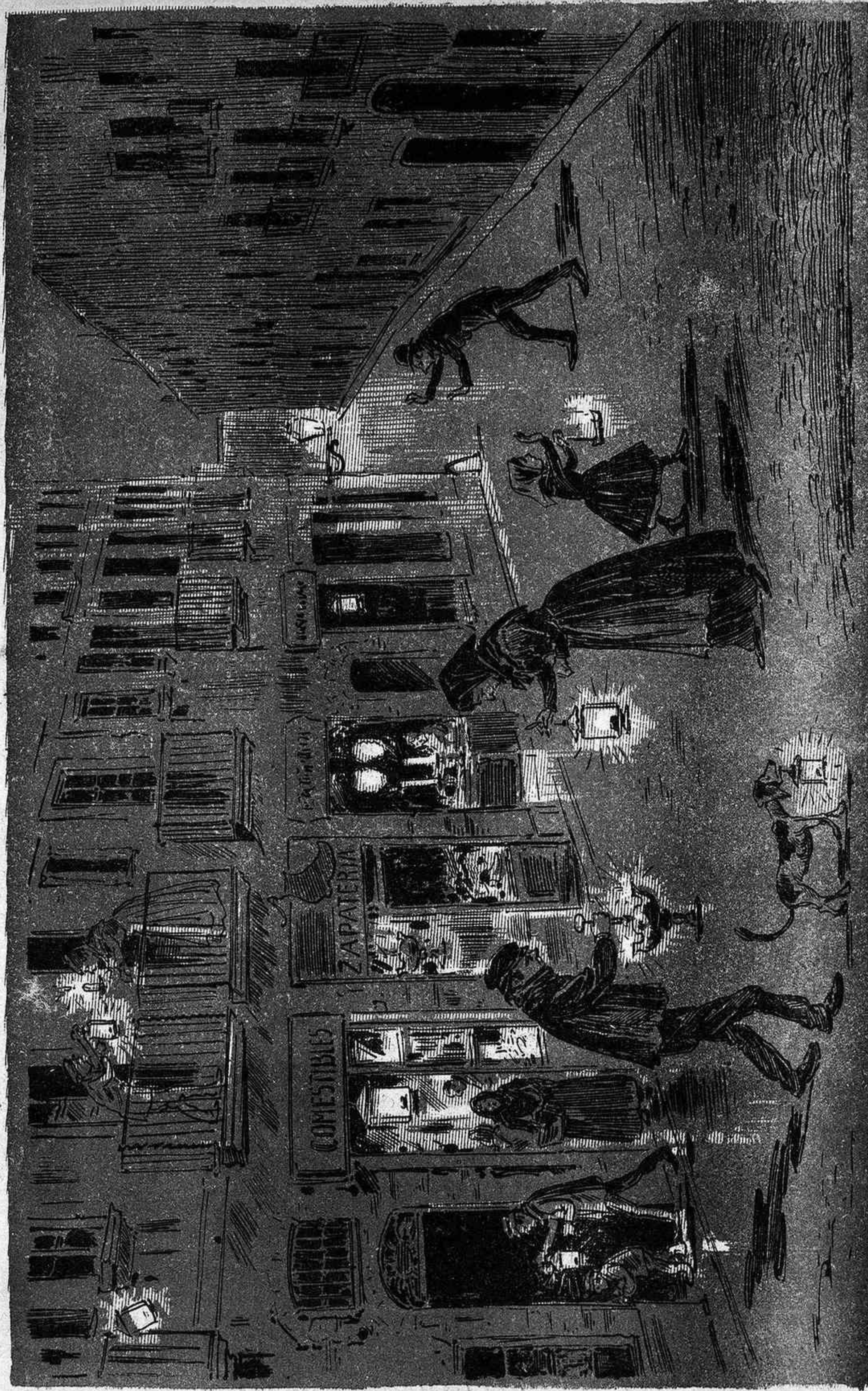
PERE FONT NIELFA.

Unich recurs que 'ls hi queda á n' els vehins de certs carrers per tranzitar á las foscas.

Altre vegada han surtit aqueixos y altres artefactes d' oli, cera, petroli ó resins, per procurar-se la llum y omplir de llánies als que passen per sota.

¡Apa, ciutadans, guerra al gas! No hi fa res qu' algún graciós ens preguntí si aném á buscá càrgols ó 'ns digui cucas de llum; lo important y digne es continuar ab perseverancia y no deixarse amagá l' ou.

TEATROS

PRINCIPAL

A causa de no haber arribat en son dia la companyia Tubau-Palencia, ha sigut precis aplassar la inauguració de la present temporada. Segons notícies que tenim per verídicas, dita inauguració tindrà lloch lo próxim dissapte dia 9 del corrent ab la coneguda obra *La corte de Napoleón*.

LICEO

Lo tercer concert de la temporada efectuat diumenge passat, tingué com alicient lo concurs del célebre director Sr. Strauss que dirigi la orquesta ab lo seu modo habitual y ja aplaudit de nostre públich.

Formá part del programa, la quinta sinfonia de Beethoven que ab tot y no tenir l'ajust d'altras vegadas debém manifestar que la orquesta no semblava la mateixa dels dos concerts anteriors.

La novetat de dit tercer concert, sigué lo poema sinfónico *La vida de un héroe* que 'l buscarhi la *heroicitat* del *home* sols hi trobarem la del *mestre*, puig dit poema es un verdader pou de ciencia musical.

Pera ahir estava anunciat lo quart concert ab lo despido del célebre Strauss, pera lo que debía executar-se *Las travesuras de Eulenspiegel* además de *La vida de un héroe*.

ROMEA

Sens precedents en aquesta casa, lo drama *Carn pel llop* ha sigut retirat á l'endemá de son estreno, per lo que la Empresa ha preparat de *corrido*, una obra nova qual estreno tindrà lloch demá divendres.

La obra de referencia es *Viatje urgent*, comedia en 3 actes, arreglada per lo conegut y xispèjant autor dramático Sr. Pous.

Van seguint los beneficis dels actors y dilluns passat efectuá lo seu lo reputat galan-director Sr. Goula, que per *novelat*, torná á implantar la safata al peu de la porta.

No li alabém la idea.

NOVETATS

Come le foglie, *Casa paterna*, *Dionisia* y *Tosca* es á dir obras de sentiment, amor, passió y terror son las que ha representat en la passada setmana y en totas ellas la Sra. Vitalini ha demostrat son indiscutible talent, ratllant á imponderable altura, com no habíam vist en artistas predecessoras en las obras *Casa paterna* y *Tosca*.

Llástima que lo conjunt de la companyia no estigui á igual altura, puig descartant á las Sras. Campi y Farina y als Srs. Duse y Rizzotto, lo resto del *elenco* además de fluix es bastant desigual.

Dimars passat á fi de dar descans á la celebrada artista Sra. Vitaliani, se posá en escena la coneguda obra de Dumas (pare) *Keon*, estant encarregat del protagonista lo Sr. Duse que agradá extraordinariament son treball, considerantse que es la obra que ha interpretat ab mes acert y talent.

Pera ahir estava anunciat l'estreno de *La ópera di Finnie*, comedia de Caputti escrita expressament pera la Sra. Vitaliani y que segons notícies hi ha obtingut grans triunfos en Italia.

De veras desitjariám que aquí obtingués igual sort y sigués la pedra fonamental pera los éxits successius ja que fins are nostre públich no ha respost ni al talent de la Sra. Vitaliani, ni als esforços de la Empresa.

CATALUNYA (E'dorado)

Ligerita de cascos es la novetat que hi ha hagut en la passada setmana y en vritat felicitem al autor per l'exit en lo baptisme de la obra, puig es verdaderament *Ligerita* y no carrega los *cascos* del espectador.

Pera demá está anunciat l'estreno de *Mangas verdes*

TIVOLI

Dissapte á la nit s'estrenaren en aquest teatro obra y companyia. Companyia la de D. Enrich Borrás qu'actuava en lo teatro de Novetats y obra *Els primers frets* de l'Ignasi Iglesias

La personalitat del jove autor de *Els primers frets* es avuy una de las més discutidas dintre del camp literari catalá. Y una personalitat discutida es una personalitat que val, ja que sobre un valor negatiu, sobre un zero no hi ha discussió possible. A aumentar las discussions, á fer més enconada la batalla que 's donan amichs y enemichs, idólatras, y detractors de l'Iglesias ha vingut la obra de qual estreno 'ns ocupém. Aném á exposar ab la nostra imparcialitat de sempre, la opinió que 'ns mereix.

En nostre concepte, *Els primers frets* té un defecte capital y alguns de secundaris á volta de bona cosa de bellesas y felissas clarividencias que per si solas farian la reputació de un dramaturch.

Lo defecte capital es que l'argument descansa sobre una grossa inverossimilitut, com ho es aquell tosch pagés tan honrat y recte que sense remordiment llenza sos fills al desamparo del hivern y filoso a sobre l'honor, sent aixis que casant á ne 'n Lari y á la Ció estaria tot arreglat, aquestos felissos, l'honor rentat y s'evitaria remordiments ell y llágrimas la seva dona.

Entre 'ls defectes, hi ha la pesadés d'algunas escenas la semblansa del acte segon ab un de *Los dos pilletes*, y 'l tirat general de l'obra que la fa més melodramática que poemática com la califica son autor. Entre 'ls defectes hi ha també la inconsistencia d'alguns caracters com lo del hostaler y sa germana que tots dos estiman massa depressa, si be ab diferentas estimacions.

Bellesas ne té moltissimas l'obra de l'Iglesias. Lo primer acte, llevat del *pecat original* que citem al principi, pot calificarse de magnífich y es rodó y just lo final de l'obra. Lo tipo del captaire Joan es lo més ben tallat que li hem vist á l'Iglesias y un de 'ls mes ben estudiats de la escena catalana. Aquell filósof de la miseria, val tot un drama.

Lo públich no escatimá sos aplausos al Sr. Iglesias la nit de l'estreno, ni en las representacions successivas. Per cert que la primera nit ocorregué un incident que debém recordar al Sr. Iglesias á fi de que un'altra volta fassi més honor als interprets de las sevas obras, majorment quan grácias al relleu qu'aquestos 'ls hi donan, resulta l'autor ovacionat. Alguns amichs d'aquest-exigiren que 's presentés sol al proscen y l'Sr. Iglesias obrant un xich de lleuger accedi á tal petició ab lo qual sols lográ posarse en ridicul als ulls del públich imparcial, puig may devía desayrar als meritissims artistas qu'ab tanta inteligencia havian desempenyat *El primers frets*.

L'acte del Sr. Iglesias fou comentat molt desfavorablement y aconsellém al jove autor que tingui més miraments un altre cop, ab los que l'ajudan á conquistar-se las ovacions que 'l públich li dispensa.

La execució inmillorable, distingintse tots los artistas desde 'l Borrás *ainé* al Borrás *cadet*.

GRAN-VIA

Los estudiantes, es lo títul de la obra estrenada la setmana passada y que resulta un *borrón* imperdonable á la acreditada rahó social de Echegaray y Caballero.

Sembla impossible que tan afortunats autors, siguin *papás* d'aquell *gastament*.

Se fá precis una prompta revenja.

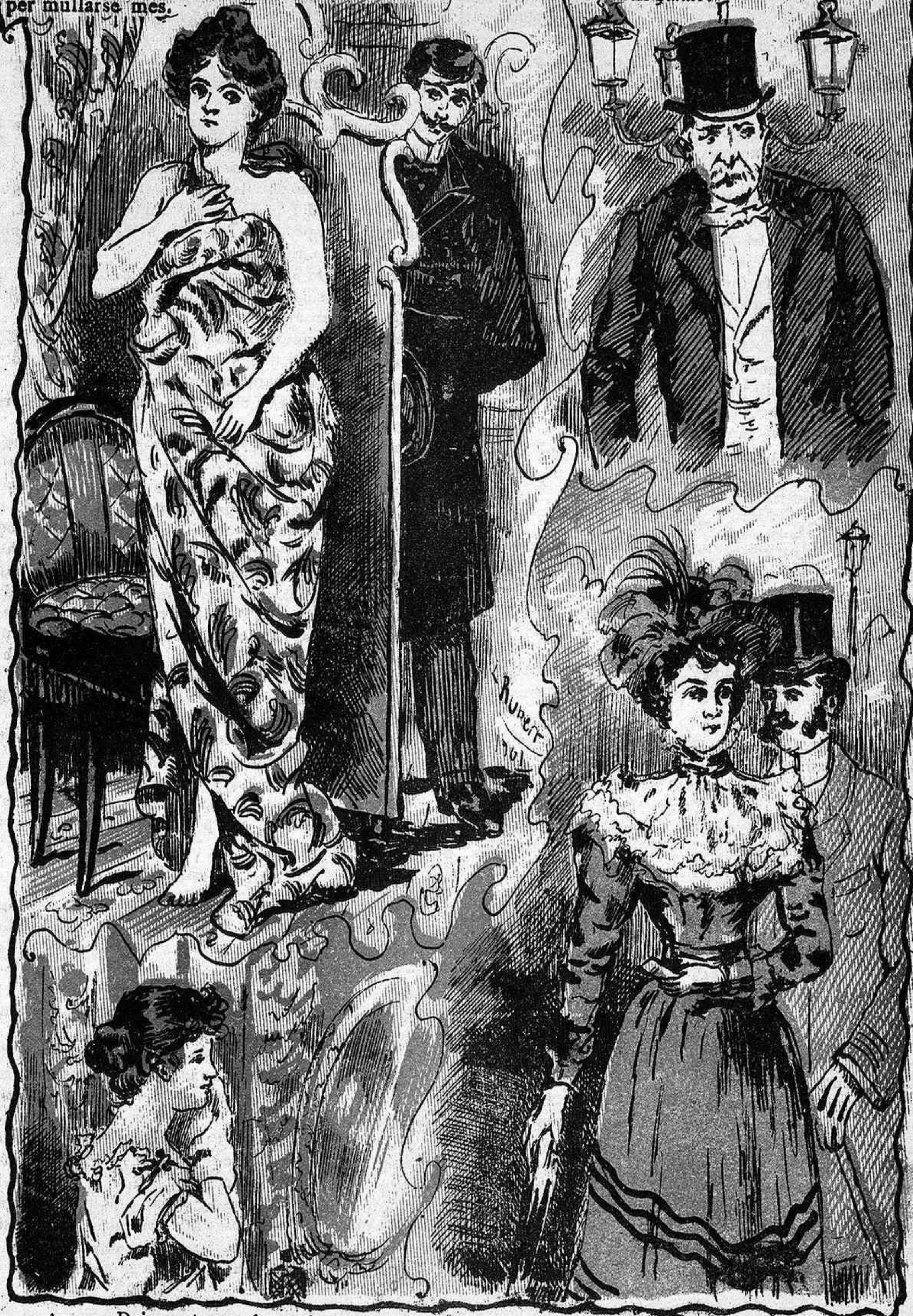
Mentres la Empresa prepara una obra d'exit qu'es *Juicio Oral* que ha sigut la de unich éxit que ha tingut lo género chico en lo passat hivern y qual estreno está fixat per dissapte, s'ha estrenat un juguet titulat *Los de Badajoz* que satisfé per complet á causa de sas escenas altament cómicas.

Los de Badajoz, es obra del director de la companyia Sr. Vega.

LA TOMASA
POT-POURRI

—¿Ab què pensa Arturito?
—Donchs pensava ab l' inventor de 'ls para-
vents. Fan com los parayguas, que serveixen
per mullarse més.

—Una xicota m' ha fet l'ullet...
Veig qu' ab poagre y tot, encara
finch ganxo.

—Deixam treure los polvos,
avans d' anar al llit,
no fos cas que 'ls petóns d' aquell tronera
me 'ls vevés mon marit!

—Vol escóltar un secret
fill d' una passió ardorosa?...
—Si porta la bossa plena

Campanadas

Desde primers d' aquest mes que ve representantse ab més èxit que may, la aplaudida comedia titulada «Barcelona á las foscas». Val á dirho, aquest cop la representació s' está portant á cap ab una serietat y constancia que ó molt m' equivoco ó l' obra en questió donará molt de panis á sos autors y executants, que son los gremis barcelonins units com un sol home.

La codicia y la explotació de las Companyias d' il·luminació han arribat á un extrém intolerable. Los fluïts que aquellas produheixen, son tant dolents que no poden anar ni ab rodas. Y en cambi 'l seu preu es tant elevat que en cap part del mon lo consentirian.

La resolució de 'ls gremis barcelonins no pot ser donchs, més ju ta y lloable. La forma de la protesta ha sigut tan seria com ben encertada. Tira á la bossa de las Companyias y está organizada de tal manera que pot durar indefinidament.

Lo resultat no 's fa difícil prevéurel... Lo resultat no pot ser altre que la derrota de las empresas de l' alumbrat. Es questió de dias, de mesos si 's vol, pero 'l tret no fallará aquesta vegada.

Enviém la més sincera felicitació al Sindicat de 'ls gremis y á tots los industrials y comerciants qu' ab tanta unió treballan per arribar á un fi justissim.

Y la fém extensiva també al amich Noguera (molt *versaire* nostre) de la plassa de Santa Ana, qu' á horas d' ara deu estar fentse barba d' or ab sos aparatos d' acetileno al alcans de totas las fortunas.

A punt d' entrar en máquina lo present número, hem sapigut una noticia que 'ns ha deixat ab un pam de boca badada.

Persona que pot saberho, 'ns ha assegurat que ahir marxá ab l' exprés á Madrid lo célebre *Noy de Tona*, cridat telegraficament segons se creu.

Sembla qu' al arribar á la Cort se li encarregará la formació de ministeri, si en Sagasta no ha jurat encare.

A Bilbao ha mort un concejal d' aquell ajuntament, al que li faltaban pochs dias per arribar á cent anys.

No conseguiran tan respectable edat los regidors que per aquí s' estilan.

Perque diu que per arribar á centenari es necessari deixarse sempre de menjar, ab gana.

Y 'ls nostres regidors la gana no l' acaban may.

Primer s' acaba 'l menjar, que la barra que traganan.

Per disposició curiosa, una del general Weyler, qu' á Madrid ha sigut durant bastants dias amo de la situació, en virtud de las facultats discrecionals que li donava l' estat de guerra.

Com siga que 'l artista Moncayo cantés en una sarsuela del género *chico*, uns couplets alussius als últims aconteixements, lo general va imposarli un més de detenció. Pero com que l' artista no podia faltar als seus compromisos ab la empresa del teatro ahont cantava, lo general va volguer ser conciliador una vegada á la vida.

Y va manar que 'n Moncayo estés arrestat de dias á casa seva ab un guardia á la porta y qu' á la nit aquest mateix guardia l' acompanyés al teatro y que després de cantar lo tornés á casa.

En una paraula, la mateixa historia del llech y del jeganús de 'ls *Madgyares*.

Afortunadament per l' actor, aquesta comedia s' acabat als pochs dias, pues en Weyler l' ha indultat.

Sempre m' ha fet gracia veurer jugar los gats ab los ratolinetes ¡Si no fos perquè de vegadas esgarrapan!...

✱

D' un aixerit article de 'n Joan Manuel Pau, publicat en un periódich catalá y referent al modo que tenen de descriure Espanya y 'ls espanyols los escritors francesos, retallo los següents fragments:

»Fa pochs dias, á propòsit de la mort de 'n Balaguer, deya *Le Journal*: «Ha mort en Victor Balaguer á qui els seus compatriotas titulavan el Gambetta espanyol».

Un gran poeta, l' Alfred de Musset, diu en una de las sevas poesias: *Una andalus de Barcelona*.

A *Folies Bergère* de Paris donavan un ball que 'l titulavan «El Amarillo», y, ¿may dirian qué justificava aquet nom? El vestit del protagonista, qu' era... vermell. En aquet mateix espectacle, hi sortia una espanyola que 's deya «Señorita Caramba».

En *Raitif de la Bretonne* conta que á Barcelona, els que venen turróns son castellans y que se 'ls distingeix perquè son lletjos y van afeytats.

Posseeixo un volúm titulat: *L' Estrella Inconnue*. El va publicar un senyor que 's deya Imbert, ab motiu d' un viatge circular de quaranta dias per Espanya.

En aquet llibre hi ha un capítol: «La diada del Corpus á Barcelona.»

L' autor conta las impresions de la professó y fa un gran descubriment: que aquí tot es de color *groch*. Deixemlo dir

«Pels balcons no 's veuen més que domassos grochs; las caras de la gent son grogas; abans de la professó, uns homes venen taronjas y xufas, que son fruyts grochs; las noyas tiran als gegants una flor groga que en diuen ginesta; els noys del colegis portan pantalons y armillas grogas; la custodia y els capellans, tot una crosta d' or (groch, naturalment). Cansat de tan groch, me 'n vaig á la fonda y me serveixen una escudella ab safrá. No puch aguantar més; vaig á donar una volta, y 'm topo ab els campanars de la Catedral pintats de groch.»

Fins aquí en Joan Manuel Pau. Ara no més falta afegir pe 'l nostre compte, que *asi se escribe la historia*.

Y compadeixer als francesos que 's deixan aixecar tantament la cama pe 'ls seus compatriotas mateixos.

Sobretot lo senyor del groch, á qui no més li faltava explicar qu' aquí 'l menjar preferit es el canari y que, en comptes de cosmétich, van posarli á ca 'l perruquer *dallons* de criatura.

✱

Per venirnos á descubrir no hi ha com aquets estrangers.

Aquí hem tingut, per exemple, la setmana passada un tal senyor Strauss que serà un gran músich y un gran director y fins si 's vol un gran *archipámpano* de las Indias. Res d' aixó li nego.

Pero, lo que si m' ha acabat 'ls quartos es el modo que tenen d' escriure música aquets senyors.

L' Strauss en questió ha escrit un poema sinfónich titulat «Una vida d' héroe» qual poema ha sigut executat en nostre *chico* per la orquesta que dirigeix lo mestre Nicolau.

Pero hi ha més, la música de 'l Strauss es filosófica y com qu' aquí no estém acostumats á filosofar ab música, lo mestre alemany ó 'ls que 'l rodejan, han cregut del cas explicar de pe á pa lo que signifiquen cada una de las notas y cada un de 'ls compasos, ja que per medi d' unas y altres, l' he oe pensa, reflexiona, filosofa, s' espanta, gosa, y fa en una paraula tot lo que li dona la gana.

Han fet bé d'explicar ho al públich, aixis en pessas menudas y per adelantat, puig l'ase 'm toch, si 'l públich sols al escoltar lo batibull de 'ls violins, fiscorns y platerets, hauria arriuat may á entendre que li esplicavan la historia de un héroe.

Aixó 'm fa recordar que quan era petit y dibuixava (?) en las cubertas del Fleuri, posava á sota del dibuix «Esto es un barco»; nota aclaratoria importantissima perquè sense ella, qualsevol hauria cregut que 's tractava d'una barana de baleó.

Lo mateix 'ls hi passa als de la música filosófica. Si no li donguessin ben pahit al públich qu' han volgut pintar ab solfas la vida de un héroe, qualsevol creuria que l'obra 's titula *L' arca de Noé, Un Olla de grills* ó algo per l'ístil.

*

La Empresa Armengol y Montané de la Plassa de Toros antigua de la Barceloneta segueix obtenint grans éxits en las funcions que disposa.

Diumenje passat lográ veurer casi plena la plassa, distingintse com sempre lo *Gorlito* que cada dia agrada més á nostre públich.

Pera 'l próxim diumenje están anunciats sis novillos toros de Arribas á cárrech de 'ls matadors *Moreno de Algeciras, Chico de la blusa y Chufero*.

*

La gran solemnitat musical que pera commemorar lo XXVII aniversari de la mort del popular músich poeta Joseph Anselm Clavé, ti gué lloch diumenje passat en lo Palau de Bellas Arts, se veje concorregudissima no escassejant los aplausos tant als obrers cantors com als artistes que ab sens igual desinterés hi prengueren part.

En la secció coral, foren sumament aplaudidas *Los pescadores y Arre Moreu* compartint los aplausos lo director Sr. Novi.

També se senti aplaudit dit director al cantar la secció infantil la *Non nin non* sentida composició que hagué de ser repetida.

Entre los artistas, cal mencionar á la Srta. Calado que cantá l'«Anyorament» ab molta exprssió y sentiment la Sta. González en l'aria de *Rienzi* que pera acallar los aplausos se veje precisada á donarhi torna, sent aquestas las tan conegudas *carceleras* de *Las hijas del zebideo*; lo Sr. Laban que ab son talent peculiar cantá una inspirada melodia del Sr. Cuspinera, donant també torna; lo senyor Escursell en l'aria de *Gioconda* y lo Sr. Oliveras en lo solo de *La Marsellesa* que alborotá la concurrència, tenintse de repetir com es de suposar.

La banda Municipal baix la direcció del Sr. Sadurni, molt ajustada si be no brillant á causa de las deficiencias acústicas del saló.

Felicitém á la Directiva de la Associació per l'acert que tingué al combinar la funció necrológica.

*

En la mansana situada entre los carrers Nou, Marqués del Duero y Vi a Villá hi está instalat un teatro que ab lo nom *El Paraiso* hi fan funcions tots los dias, tarde y nit.

En ell además de actuarhi la companyia mímica del Sr. Adams que dit sia de pas, te per complert las simpatias dels concuarents, hi actúa una série d'atreccions distingintsi la Sta. Martinez en las pessas de concert que canta y la Srta. Pilar Arcas ab son típic trevall de la «Serpentina Espanyola» aixis com també en los *couplets* que canta demostrant un cop mes son talent y gracia especial, per lo que es sumament aplaudida.

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de LA TOMASA—qu'encare ningú may no li ha trencat)

VILA DE L' OS.—6, á 3¼ de 15. Encara estém á las capsas. Los uns dihuen si en *Segasta*; els altres si en *Vilaverda*. Altres segueixen creyent ab en *Sincandela*. En aquet moment cridan al general *Descárrega*. Ell será 'l preferit. Seguiré telegrafiant.

MONJETA.

LOS MADRILES.—6 á las 17. Ab en *Descárrega*, no hem fet res. Li han manat recitar el *Vértigo* y s' ha vist que no sab parlar. L' han examinat de música y sols toca 'l violón. Es probable que cridin á n' en *Sincandela*. Tinch un *dato* segur. La minyona li rentava la levita ab bencina.

MONIATO.

LA CORT.—6, á l' hora de las empentas. En *Sinvela* ha tornat á casa moix y escorregut. Li han dit qu' era massa lleig y que mira contra 'l govern. En aquest instant está esmolant la *daga* al cayre de l' ayguera; vol suicidarse. Per teléfono 'm dihuen que 'n *Vilaverda* passa esbufegant per la carrera de Sant Geroni... ¡Geroni bona l' hem feta!

BOMBA.

PAIS DEL TURRÓ —6 á las 22. y tres petricons.—En *Vilaverda* está que bufa. No troba gent per dur las carteras, ni entre 'ls noys d' estudi. Ha cridat per telégrafo al Noy de Tona. En aquet moment 'm dihuen que renuncia generosament á la má de donya Leonor.

K. STANYA.

MADRID.—6. 23'59 de la nit.—En *Segasta* no estava *gastat* del tot. Ha sigut *comissionat* per tirar lo gat á l' aygua. Ja té 'ls ministros *necessaris*, á saber —*Presidencia*, *Segasta*; —*Estat*, Noy de Tona; —*Gobernació*, Gedeón; —*Guerra*, Bernardo (el de la espasa) *Marina*, Capitan Grant; —*Instrucció*, don Tancredo; —*Obras publicas*, Perico de los Palotes; —*Hisenda*, Joan Palomo; — *Gracia y Justicia*, Vazquez Varela. Demá jurarán los nous consellers. Regna entusiasme extraordinari. Las fondas de sisos están plenas de fusionistas; ja era hora.

PASTERADA.

LA TOMASA

PERIÓDICH FESTIU, IL-LUSTRAT Y LITERARI

PREUS DE SUSCRIPCIO:

Espanya y Portugal, trimestre.. . . .	1'50 pess. tas
Cuba y Puerto Rico, id.	3 »
Extranger, id.	3 »
Número corrent.	0'10 »

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

DE GARA AL BON TEMPS

—Que fa Enrich? No 'm comprometi
ab sos imprudents arranchs...
—Es que ve la primavera,
y 'm sento bullir las sanchs

—Gracias a Deu que llú el sol
y s'acosta 'l mes de Maig...
Ay! á mi m'agrada molt
lo de «cada dia, un raig».

—Ja s'ha acabat allò de ficarse al llit casi
vestida... Ara en *Milio* podrà tornar á mirar pe'l
forat del pany.

—'M pesava l'hivern á causa de las pells...
que no 'm deixavan lluhir la méva.